

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Холмуродова Мехрафрӯз Буриевна дар мавзӯи «Таърихи раванди оштии миллии тоҷикон (солҳои 1991-2001)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (phd), доктор аз рӯи ихтисоси 6d020300 – таърих.- Душанбе- 2020.

Тоҷикон аз зумраи мардумони бумии Осиёи Марказӣ ба ҳисоб рафта, бо таърихи куҳан ва тамаддуни ғании худ дар рушди фарҳанги минтақа ва ҷомеаи ҷаҳонӣ дар тӯли таърих ҳиссаи бузург гузоштаанд ва ба ҳайси як миллати тамаддунофар, соҳибхат ва бунёдгузори империяҳо ва давлатҳо сабти ном кардаанд. Ва ин боис гардидааст, ки муҳаққиқон ва мустақриқин кайҳост ба ин гавҳораи тамаддун диққат ҷалб карда, осори гаронмояи тамаддуни форс-тоҷикро беш аз мо ба риштаи таҳқиқ кашидаанд. Дар шароити кунунӣ, ки ҷаҳонишавӣ бо суръат ҷомеаҳоро фаро мегирад, рӯз аз рӯз таҳдидҳои наве чун ифротгароиву терроризм тамаддунҳои модерно таҳдид мекунад, ягона роҳи муқобала бо ин гуна таҳдидҳо тақвият бахшидани корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ оид ба таъриху фарҳанг ва аз тариқи он таваҷҷуҳи бештар додан ба баланд гардидани ҳисси ватанпарастӣ ва ҷаҳонбинии фарҳангии мардум маҳсуб меёбад. Аз ин лиҳоз, ба роҳ мондани корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ оид ба таъриху фарҳанги аҷдодӣ, хусусан таърихи таъсисёбӣ ва марҳилаҳои асосии ташаккулёбии давлати миллии тоҷикон- Тоҷикистони соҳибистиклол дар роҳи баланд бардоштани ҳисси ватандӯстӣ аз аҳамият ӯрӣ нест.

Бо дарки ҳамин гуфтаҳо унвонҷӯ чунин як мавзӯи актуалӣ ва басо муҳимро интихоб ва ба риштаи таҳқиқ кашидааст. Объекти таҳқиқот – таърихи раванди оштии миллии тоҷикон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (солҳои 1991-2001) буда, предмети таҳқиқот – воқеаҳои таърихӣю сиёсии даҳсолаи аввали даврони соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар бар мегирад, ки унвонҷӯ сабабҳои сар задани ҷанги шаҳрвандӣ, раванди ба амал омадани он, марҳилаҳои гуногуни гуфтушунидҳо, ба имзо расидани Созишномаи истиқрори сулҳ ва ризоияти милли ва ҷаҳонӣ

хайати тарафҳои раванди ошти миллиро низ дар асоси маохизи мӯътамад ва раднашаванда ба риштаи таҳқиқ кашидааст. Дар рисолаи мазкур унвончӯ дар асоси таҳлил ва омӯзиши омилҳои дохилию хориҷӣ сабабҳои сар задани ҷанги шаҳравандӣ ва нишон додани заминаҳои гуногуни ташаккулёбии равандҳои иҷтимоию сиёсӣ дар солҳои аввали истиқлолиятро муаян намуда, марҳилаҳои асосии гуфтушуниди тарафҳоро мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор додааст. Инчунин дар рисола заминаҳои таърихӣ таъсиси хайати тарафҳои раванди ошти миллиро нишон дода, самтҳои фаъолияти онҳоро баррасӣ намудааст.

Чуноне ки унвончӯ қайд намудааст, раванди баргузори гуфтушунидҳои байни тоҷикон ҳарчанд хеле зиёд тӯл кашида бошад ҳам, он дар таърихи сиёсии ҷаҳон беназир аст ва барои ҷаҳониён намунаи беҳтарини ҳалли низои сиёсӣ маҳсуб меёбад. Маҳз дар раванди баргузори гуфтушунидҳо масъалаҳои асосии ҷомеаи тоҷик баррасӣ гардида, оид ба ҳалли онҳо бо дарназардошти манофеи тарафайн созишномаҳои дахлдор ба имзо расонида шуда, ҷонибҳои бо ҳам муҳолиф ба мувофиқа расидаанд.

Роҷеъ ба давраҳои музокироти сулҳи тоҷикон ҳамин нуктаро бояд қайд намуд, ки ниҳоятан баъди баҳсу мунозираҳои гуногун, ки дар раванди гуфтушунидҳо мушкилиҳои зиёдеро ба бор оварда буд, ҷонибҳои Созишномаи умумии истиқрори сулҳ ва ризоияти миллиро имзо намуданд, ки сабаби ба даст омадани ошти милли ва минбаъд хотима ёфтани ҷанги шаҳравандӣ гардид. Ҳамин тариқ, ошти миллии тоҷикон ва раванди дастаҷамъона ҳаллу фасл намудани бетартибҳои дохилӣ имконият фароҳам овард, ки дар мамлакат дар як муддати кӯтоҳ сулҳу субот барқарор карда шавад. Дар ин раванд нақши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон хеле назаррас мебошад. Маҳз шуҷоат ва далерии Президенти мамлакат имкон дод, ки дар шароити даргириҳои шадиди

сиёсию ҳарбӣ раванди душвори гуфтушунидхо оғоз гарданд. Бо кӯшишу талошҳои шабонарӯзии ӯ гурезагон ба Ватан баргардонида шуда, ба ҳаёти орому осоишта сафарбар гардиданд. Президенти муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳанӯз дар Иҷлосияи XVI-уми Шӯрои Олӣ баъди ба сифати Раиси Шӯрои Олӣ интихоб гардиданашон ба мардуми Тоҷикистон гуфта буд, ки «Ман барои Шумо сулҳ меоварам» ва ӯ дар ваъдаи худ устувор боқӣ монд. То анҷомёбии ҷанги шаҳрвандӣ таъмини сулҳу субот ва оромии ҷомеаро ҳадафи асли ва қарзи шаҳрвандии худ медонист. Маҳз бо кӯшишу талошҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар як муддати кӯтоҳ Тоҷикистон бо кишварҳои гуногуни ҷаҳон робитаҳои тиҷоратӣ дипломатӣ ба роҳ монда, як қатор созмонҳои молиявӣ муассисаҳои бонкӣ бо Тоҷикистон созишномаҳои дуҷониба ба имзо мерасонанд.

Роҷеъ ба мавзӯи таҳқиқшаванда аз ҷониби олимону донишмандони соҳа асарҳои зиёде рӯи чоп омадааст, ки муаллиф онро аз рӯи таърихнигорӣ мавзӯ ба ду гурӯҳ ҷудо намудааст. Яке аз омилҳои асосӣ дар рисолаи мазкур назари интиқодӣ – объективӣ ба таълифоти муҳаққиқони давраи соҳибистиклолӣ ба ҳисоб меравад.

Ҳамин тавр, гуфтори боло далели мубрамияти таҳқиқи мавзӯи мазкур аст, ки аҳамияти бузурги назариявӣ ва илмӣ- амалӣ дорад.

Қобили зикр аст, ки диссертатсияи **Холмуродова Мехрафрӯз Буриевна дар мавзӯи «Таърихи раванди оштии миллии тоҷикон (солҳои 1991-2001)»** барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (phd), доктор аз рӯи ихтисоси 6d020300 – таърих як таҳқиқи муваффақ, баанҷомрасида ва дар сатҳи баланди илмӣ таълифшуда ба шумор рафта, муаллифи он ба тамоми мақсаду вазифаҳои дар пеш гузошта ноил гардидааст. Рисола аз муқаддима, ду боб, панҷ зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат буда, аз оғоз то поён бар равиши таҳқиқиву қиёсӣ,

хулосабарории мантиқии илмӣ ва навгӯӣ таҳия шудааст ва он ба ҳимоя пешниҳод мегардад.

Мудири кафедраи бойгоншиносии
факултети китобдорӣ ва иттилоотшиносии
МДТ “ДДФСТ ба номи Мирзо Турсунзода”,
номзади илмҳои таърих, дотсент

Цобиров Р.Ф.

Имзоҳоро тасдиқ мекунам:

сардори Шуъбаи кадрҳои МДТ
ДДФСТ ба номи М.Турсунзода

Ҳомидова З.

Маълумот барои тамос:

МДТ Донишқадаи давлатии фарҳанг
ва санъати Тоҷикистон ба номи М.Турсунзода
734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Борбада 73а.,
Почтаи электронӣ: Email: tajartins@yandex,
www.ddst.tj Тел: (992) 231-45-45,